

İLKOKULLARDA YETİŞTİRME PROGRAMI PSİKOSOSYAL DESTEK REHBERİ

YAZAR

Doç. Dr. Birol ALVER

ANKARA, 2018

Her hakkı saklıdır ve Millî Eğitim Bakanlığına aittir.
Kitabın metin, soru ve Őekilleri kısmen de olsa hişbir surette alınıp yayınlanamaz.

DİL UZMANI

Metin ÇİFTÇİ

PROGRAM GELİŞTİRME UZMANI

Bahar KÜÇÜKTEPE

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME UZMANI

Yrd. Doç. Dr. Derya ÇAKICI ESER

İÇİNDEKİLER

1. İLKOKULLARDA YETİŞTİRME PROGRAMI (İYEP) KAPSAMINDA ÖĞRENCİLERE YÖNELİK PSİKOSOSYAL DESTEKLE İLGİLİ KURAMSAL TEMEL	4
1.1. Öğrenciyi Tanımanın Amacı	5
1.2. Genel Öğrenciyi Tanıma Modeli	6
1.2.1. Davranışsal Alan	6
1.2.2. Bilişsel Alan	7
1.2.3. Duygusal Alan	7
1.2.4. Varoluşsal Alan	7
1.3. Öğrenciyi Tanımada İzlenmesi Gereken Temel İlkeler	8
1.4. Öğrencilerin Tanınması Gereken Özellikleri	8
1.4.1. Sağlık	8
1.4.2. Yetenekler	9
1.4.3. İlgiler	9
1.4.4. Akademik Başarı	9
1.4.5. Kişilik	9
1.4.6. Benlik Tasarımı	9
1.4.7. Çevre	9
2. İYEP'TE GÖREV ALACAK ÖĞRETMENLERE YÖNELİK PSİKOSOSYAL DESTEK ÖNERİLERİ	10
KAYNAKÇA	18
Ek-1. İLKOKULLARDA YETİŞTİRME PROGRAMI (İYEP) PSİKOSOSYAL DESTEK ÖĞRENCİ BİLGİ FORMU (İLK UYGULAMA)	19
Ek-2. İLKOKULLARDA YETİŞTİRME PROGRAMI (İYEP) PSİKOSOSYAL DESTEK ÖĞRENCİ BİLGİ FORMU (SON UYGULAMA)	20

1. İLKOKULLARDA YETİŞTİRME PROGRAMI (İYEP) KAPSAMINDA ÖĞRENCİLERE YÖNELİK PSİKOSOSYAL DESTEKLE İLGİLİ KURAMSAL TEMEL

Psikososyal destek hizmetleri, öğrencinin kendisini tanıması ve kişisel gelişimi için çevre şartlarını en üst düzeyde kullanabilmesinde öğrenciye yapılan sistemli yardımdır. Bu bağlamda, öğrencinin kendisini tanımasına yardımcı olmak psikososyal destek hizmetlerinin birincil görevidir. Öğrencilerin bireysel özelliklerine uygun eğitsel ve mesleki yönelimlerinde yardımcı olmak, akademik başarı, kişisel ve sosyal uyum, etkili problem çözme, uygun kararlar verme ve kendilerini gerçekleştirme çabalarında onlara destek olabilmek için öncelikle onların zayıf ve güçlü yanlarının, yetenek, ilgi, tutum, ihtiyaç ve değer yargılarının, yetiştikleri çevrenin geliştirici ve engelleyici etkilerinin ayrıntılı olarak bilinmesi gerekir.

Öğretmen, öğretim programları, öğretim materyalleri, yönetim ve denetim, ölçme ve değerlendirme gibi yapı ve süreçleri ön plana çıkaran geleneksel eğitim yaklaşımlarına karşı, bireyi yani öğrenciyi merkeze alan ve diğer unsurları öğrenciye göre düzenleyen çağdaş eğitim yaklaşımlarında öğrenciyi tanımanın birincil amaç olarak merkeze alındığı görülmektedir.

Eğitim sistemlerinin gelenekselden çağdaş bir yapıya dönüşümlerinin temel konusu öğrenciyi tanımadır. Öğrencinin kendisi, ailesi, akranları, öğretmenleri ve çevresi tarafından yeterince tanınması çağdaş eğitim uygulamalarının temel çıkış noktasını oluşturmaktadır.

Öğrencilerin davranışsal, bilişsel, duyuşsal ve varoluşsal özelliklerinin bilinmesi uygun eğitim ortamlarının hazırlanmasında büyük önem taşımaktadır. Özellikle psikososyal destek hizmetlerinin ana konusu olan akademik başarı ve uyumun ortaya çıkması ve sürdürülmesinde öğrencinin temel özelliklerinin ve ihtiyaçlarının sağlıklı bir şekilde analiz edilmesi gerekir. Uygun öğrenme ortamlarının oluşturulması, verimli çalışma, zamanın etkili bir şekilde kullanılması ve başarısızlık nedenlerinin ortadan kaldırılması ancak bu şekilde mümkün olabilecektir.

Diğer taraftan öğrencilerin ilgi, yetenek ve değer yargılarına uygun ders, etkinlik ya da mesleki alanlara yönlendirilmesi yine onları yakından tanımak ve tercihlerini şekillendirme süreçlerini anlamakla mümkün olacaktır. Psikososyal destek hizmetlerinin yönlendirici, tamamlayıcı, ayarlayıcı ve geliştirici işlevlerini yerine getirmesi de ancak bu şekilde gerçekleşebilecektir. Ayrıca önleme ve uyum sağlama işlevini yerine getirmeye dönük öğrencilerin mevcut sorunları ile sağlıklı bir şekilde yüzleşmeleri, uygun bir farkındalık kazanmaları ve problemlerine etkili ve kalıcı çözüm yolları üretmeleri yine kendilerini ve yaşadıkları sorunların kaynaklarını tanımaları ile mümkün olacaktır.

Kısacası, eğitsel, mesleki ve kişisel rehberlik çalışmalarının hazırlanması ve sürdürülmesinde öğrenciyi tanımak ve özellikle de kendisini tanımasına yardım etmek oldukça büyük önem taşımaktadır. Çağdaş eğitim sistemi içinde yer alan öğrenci kişilik hizmetlerinin ayrılmaz bir parçası olan psikososyal destek hizmetlerinin ana teması olan öğrenciyi tanıma hizmetlerinin kapsamlı, bilinçli ve sistematik bir şekilde düzenlenmesi ve uygulanması büyük önem taşımaktadır.

Psikososyal destek hizmetlerinin merkezinde öğrenci vardır.

Çağdaş eğitim sistemlerinde öğrenciyi tanımak öncelikli bir çalışma alanıdır.

Öğrencileri davranışsal, bilişsel, duyuşsal ve varoluşsal özellikleri ile tanımak önemlidir.

Psikososyal destek hizmetleri, çağdaş eğitim sistemlerinde yer alan öğrenci kişilik hizmetlerinin ayrılmaz bir parçasıdır.

Uygun zamanda ve şartlarda uygulanmayan öğrenciyi tanıma teknikleri hem zaman ve emek kaybına yol açacak hem de uygulayan ve uygulama yapılan öğrencilerde hayal kırıklığı, yanlış yönlendirme ve sonraki çalışmalara karşı isteksizlik gibi istenmeyen sonuçlara sebep olacaktır. Bu olumsuz durumun önüne geçmek için öğrencileri tanıma ile ilgili kapsamlı ve ayrıntılı bir planlamanın yapılması ve uygulanması büyük önem taşımaktadır.

Ayrıca öğrenciyi tanıma çalışmalarının sağlıklı ve kesintisiz bir şekilde sürdürülebilmesi için öğrencinin kendisi, ailesi, akran grubu, okul çevresi ve uzak çevresi ile sürekli bir etkileşim içinde olmak gerekir. Öğrenciyle ilgili bu bilgi kaynaklarına ne kadar yakın olursak o kadar sağlıklı bilgi elde edebiliriz. Uzmanlık gerektirenlerin dışında öğrenciyi tanıma ile ilgili birçok teknik, öğretmenler ve eğitimciler tarafından rahatlıkla uygulanabilmektedirler.

1.1. Öğrenciyi Tanımanın Amacı

Öğrencilerin özgün, değerli ve karmaşık bir kişilik örüntüsüne sahip olmaları onları tanıma çalışmalarını da epeyce zorlaştırmaktadır. Bu zorlukla baş etmenin en etkili yolu öğrencileri tanımaya dönük genel amacımız doğrultusunda, öğrencilerin tanımak istediğimiz özelliklerini ve bunun için kullanacağımız teknikleri önceden belirlemektir. Öğrenciyi tanımanın en genel amacı, elde edilen bilgileri öğrenciyle paylaşarak kendini gerçekçi bir biçimde tanımasına yardım etmektir. Bir başka ifadeyle öğrencinin kendisini, çevresinde kendine açık olan imkânları ve kendini gerçekleştirmede kendisine yarar sağlayacak çevresel şartları tanımasını sağlamaktır. Bu genel amaçlar doğrultusunda öğrencilerin bireysel farklılıklarının ortaya çıkarılması, problemlerine etkili çözüm yolları geliştirmeleri, çevrelerine sağlıklı bir şekilde uyum sağlamaları, uygun kararlar alabilmeleri ve eğitim ortamlarından yeterince yararlanabilmeleri amacıyla öğrenciyi tanıma hizmetleri sürdürülmektedir.

Öğrenciyi tanıma amaçlandığında, ele alınması gereken başlıca konular ise öğrencinin ailesi, sosyo-ekonomik durumu, aile ilişkileri, bedensel gelişimi ve sağlığı, zihinsel ve dilsel gelişimi, sosyal-duygusal gelişimi, okul eğitimi ve başarı durumu, okul dışı etkinlikleri ve iş deneyimi, ilgileri, geleceğe yönelik planları ve mesleki eğilimleri şeklinde sıralanabilir.

Öğrenciyi tanımanın temel gerekçeleri aşağıdaki şekilde sıralanabilir:

1. Öğrencinin kendini tanımasına ve gerçekçi bir benlik geliştirmesine yardım etmek
2. Öğrenci ile ilgili herhangi bir konuda karar vermek için gerekli temel bilgileri toplamak
3. Yetenek ve ilgileri doğrultusunda öğrencileri akademik programlara ve mesleklere yönlendirmek

Öğrenciyi tanıma planlama ve bilgi kaynakları ile sürekli etkileşimde olmak esastır.

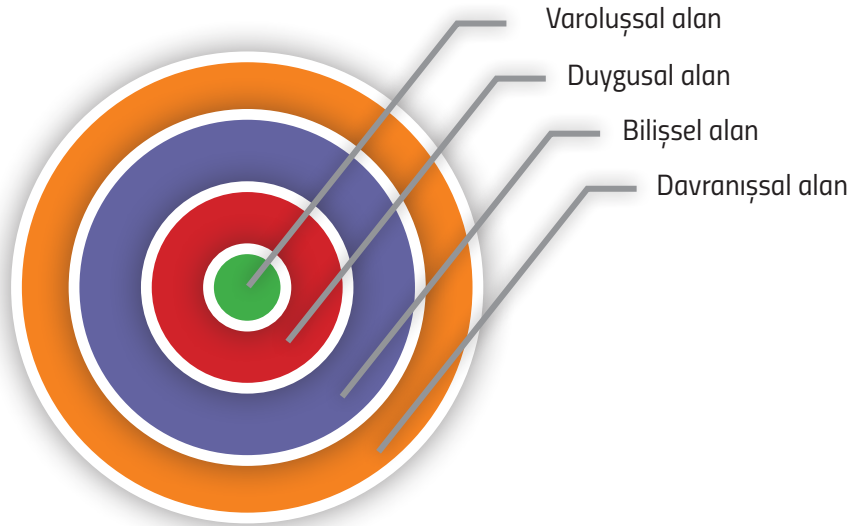
Öğrencileri tanımanın temel gerekçeleri; öğrencinin gerçekçi benlik algısı geliştirmesine, eğitim ortamlarına uyum sağlamasına ve gelişimini sürdürmesine yardım etmektir.

4. Düzenlenecek çeşitli eğitim çalışmaları için uygun olan öğrencileri tespit etmek
5. Yapılacak etkinliklerin verimini artırmak için etkinliklerin niteliklerine uygun öğrencileri seçmek
6. Öğrencilerin problemlerine yönelik etkin çözüm yolları bulmak
7. Öğrencilerin geleceğe dönük başarı olabilecekleri muhtemel alanları tahmin etmek.

1.2. Genel Öğrenciyi Tanıma Modeli

Özellikle psikososyal destek alanında sürdürülen öğrenciyi tanıma çalışmalarına farklı bir bakış açısı kazandırmayı amaçlayan bu tanıma modeli, öğrencilerin dışardan kolayca gözlenebilen nesnel ve somut nitelikte olan davranışlarından başlayarak bilişsel, duygusal ve öznel yapısıyla en çok ilgili olan varoluşsal özelliklerini tanımayı ve açıklamayı amaçlamaktadır. Bu modelin kullanılması öğrenciyi dönük daha derin ve kapsamlı bir bakış açısının kazanılmasına katkı sunacaktır.

Genel Bireyi (Öğrenciyi) Tanıma Modeli

1.2.1. Davranışsal Alan

Öğrencinin gözlem yoluyla elde edilebilecek en nesnel ve somut özelliklerini içeren alandır. Öğrencinin giyim uyumu, kişisel bakımı (genel temizlik ve düzenliliği), beden (kolların, ellerin, omuzların ve ayakların) duruşu, baskın yüz ifadesi, göz teması kurma yetisi, genel konuşma hızı ve ses tonu, genel tipolojik yapısı (astenik, atletik veya piknik), baskın kalıp davranışları ve genel psikolojik durumu (neşeli, üzgün, sinirli) onun davranışsal alanı hakkında bilgi vermektedir. Gözlem yaparak öğrencilerin sadece davranışsal alanları hakkında bilgi toplamak oldukça yüzeysel bir tanıma şeklidir.

Davranış kapasitesi arttıkça uyum becerisi de artacaktır.

1.2.2. Bilişsel Alan

Öğrencilerin olay, durum, nesne ve varlıklar hakkındaki bilişsel yargılarını, izlenimlerini ve düşüncelerini içeren bir alan olarak görülebilir. Bilişsel alan, duyuşlarla davranışlar arasındaki geçiş ve dengeyi sağlamak bağlamında çok büyük bir öneme sahiptir. Bilindiği gibi, öğrenciler uyarıcılarla etkileşime girmeye başladıktan sonra bir taraftan biyolojik gerçekliği temsil eden olgunlaşmanın, bir taraftan da çevreyle etkileşim sonucunda elde edilen geçici iz ve izlenimleri temsil eden yaşantıların etkisi ile çeşitli bilişsel dengeler kurar ve bu dengeleri en üst düzeyde uyumu sağlamaya dönük sürekli geliştirirler. Bu temel çabanın ürünü olan bilişsel yapılar ve bunların bozulması sonucunda ortaya çıkan bilişsel çarpıtma ve hatalar öğrencinin özellikle akılcı (rasyonel) bir varlık olma yönünü tanıma açısından oldukça önemli ipuçları sunar. Öğrencilerin bilişsel yapılarını ve bilişsel hatalarını (genelleme, etiketleme, aşırı yargılayıcı olma gibi) bilmek orta düzey bir tanıma biçimidir ve bu alanı tanımaya dönük çoğunlukla sözel iletişim ve test teknikleri kullanılır.

1.2.3. Duygusal Alan

Duygu, nesnelere, olayların ve diğer öğrencilerin öznel (iç) dünyasında uyardığı izlenimdir. Bu yönüyle bakıldığında duygu özgün bir ruhsal hareketliliktir. Duygusal alan, bu özgün ve öznel değerlendirmelerin yapıldığı ve saklandığı alan olarak tanımlanabilir. Duygusal alanın öznel nitelik taşıması bu alanı tanımayı zorlaştırırsa da, öğrencinin özgün, ayrı, biricik bir varlık olduğunu ortaya koyması açısından oldukça önemli bir alandır. Öğrencilerin duygusal özelliklerini ve bu alanda yaşadıkları sorunları anlamak için ileri düzeyde bir tanıma şeklidir ve bu alanı tanımaya dönük daha çok test dışı teknikler kullanılır.

1.2.4. Varoluşsal Alan

Her öğrencinin en temel ihtiyaçlarından biri kendini özgün bir varlık olarak göstermek ve kabul ettirebilmektir. Bu temel yönelimin gerçekleşmesi hayati bir öneme sahiptir. Varoluşunu sergileme fırsatı bulamayan veya bu konuda sıklıkla engellenen öğrencilerde intihara varan çok ciddi tepkiler oluşabilmektedir. Bu açıdan bakıldığında, öğrencilerin öznel algılarıyla şekillenen varoluşsal alanın önemi ortaya çıkmaktadır. Varoluşsal alanı oluşturan iki temel öznel yargı, anlam ve değerdir. İnançlar, değerler, tutumlar ve beğeniler bu yargılarla şekillenmektedirler. Bundan dolayı, öğrencileri etkileyen çarpıcı yaşantıların en yıkıcı olanları anlam ve değer kaybına yol açanlardır. Anlam ve değer kaybı yaşayan öğrenciler, çoğunlukla amaç oluşturma konusunda zorlanmakta ve yaşamlarını sürdürme motivasyonlarını belli oranlarda kaybetmektedirler. Bu yönüyle varoluşsal alanı tanımak birincil öneme sahip olup, çok ileri düzeyde bir tanıma biçimidir. Bu alanı tanımaya dönük ruhsal yapıyı derinlemesine inceleyen (analitik) ve yansıtıcı (projektif) nitelikte teknikler kullanılabilir.

Düşünme, öğrencinin bilişsel olarak kendini dışa vurması ve çevre hakkındaki bilişsel yargılarıdır.

Duygu, öğrencinin öznel yanıdır. Bu nedenle, öğrencilerin duygusal yaşantıları dikkate alınmalıdır.

Her öğrencinin, dünya ile ilgili bir anlam ve değer bütünlüğü vardır. Bu bütünlük öğrencilerin kişilik örüntüleri hakkında önemli ipuçları sunar.

Öğrenci tanıma, kendine özgü ilkeleri olan planlı bir çalışmadır.

Etkili öğrenci tanıma hizmeti belli ilkelere dayalı olmalıdır.

Beden ve ruh sağlığı ile akademik başarı arasında yakın bir ilişki vardır.

1.3. Öğrenciyi Tanıma İzlenmesi Gereken Temel İlkeler

Öğrenciyi tanıma gelişigüzel yapılan çalışmalardan ibaret değildir. Öğrenciler için daha yararlı ve etkili sonuçlar ortaya çıkması için öğrenciyi tanıma izlenmesi gereken ilkeler şunlardır:

- Öğrenciyi tanıma tekniklerinin uygulanmasında amaç, öğrencinin kendisini tanımasına yardımcı olmaktır. Teknikler bu amacı gerçekleştirmeye yönelik bir araç olarak kullanılmalıdır.
- Geçerliliği ve güvenilirliği ne kadar yüksek olursa olsun tek bir ölçme aracı öğrenciyi tanıma için yeterli değildir. Değişik tekniklerle elde edilen bilgiler öğrenci hakkında daha ayrıntılı bilgi verir.
- İdeal olan öğrenciyi her yönüyle tanımadır. Öğrenciyi tanıma çabaları bu ideale yaklaşmaya yönelik olmalıdır.
- Öğrenciyi tanıma teknikleri bir bütünlük içinde uygulayıp yorumlanmalıdır.
- Geçerliliği ve güvenilirliği ne kadar yüksek olursa olsun öğrenci hakkında mevcut bilgilerimize yeni bilgiler katmayacak tekniklerin kullanılmasından kaçınılmalıdır.
- Sonuçları kullanılmayan, öğrencinin kendini daha gerçekçi ve doğru olarak tanımasına yardımcı olmayan teknikler kullanılmamalıdır.
- Öğrenciyi tanıma tekniklerinin sonuçları öğrenciyle paylaşılmalı ve öğrencilerin problemlerine sonuçlara dayalı olarak etkili çözüm yolları aranmalıdır.
- Öğrenciler hakkında toplanan özel ve gizli olmayan bilgilerden öğretmenler, yöneticiler ve velilerin de yararlanmaları sağlanmalıdır. Bu çerçevede öğrencilerin isimleri saklı tutulmak kaydıyla, genel sonuçlar ilgililerle paylaşılabilir.
- Psikolojik testler üzerinde değişiklik yapma yetkisi, test geliştirme uzmanlarına verildiğinden bu değişikliğe okullarda girilmemelidir.

1.4. Öğrencilerin Tanınması Gereken Özellikleri

Öğrenciyi tanıma çalışmalarını sürdürürken bazı temel özellikleri tanımak ve değerlendirmek oldukça önemlidir. Bu özellikleri tanımak, bireysel farklılıkların tespit edilmesine neden olacak ve böylece öğretim, yönetim ve öğrenci kişilik hizmetlerinin öğrenci özelliklerine göre ayarlanması mümkün olabilecektir. Öğrencilerin tanınması gereken temel özellikleri aşağıda açıklanmaktadır.

1.4.1. Sağlık

Öğrencilerin bedensel gelişimi ve beden sağlığının bilinmesi önemlidir. Beden sağlığı, okul başarısını etkileyen önemli bir faktördür. Aynı zamanda kişilik gelişiminin de belirleyicilerindedir. Bu nedenle, öğrencilerin her yıl, boyları ve ağırlıkları ölçülmeli; görme, işitme, konuşma bozukluklarının, süreğen hastalıklarının olup olmadığı belirlenmeli ve her yıl en az bir kez sağlık yoklamasından geçmeleri sağlanmalıdır.

1.4.2. Yetenekler

Öğrencinin eğitimdeki başarısını önceden kestirmek için, eğitimin gerektirdiği yeteneklere (mantıksal-matematiksel, sözel-dilsel, görsel-uzamsal, müziksel-ritmik, bedensel-kinestetik, sosyal, doğa ve içsel yetenek gibi) ne ölçüde sahip olduğunu bilmemiz gerekir. Bir öğrenciye eğitim alanını ve mesleğini seçmesinde yardımcı olabilmek için, onun genel ve özel yeteneklerini bilmemiz gerekmektedir.

1.4.3. İlgiler

İlgi, bir nesne ya da faaliyeti, bütün engelleyici koşullara rağmen isteme, arzu etme ve bağlanma olarak tanımlanır. Bir öğrencinin ilgi duyduğu ders, etkinlik, meslek gibi özelliklere bakarak öğrenci hakkında bilgi edinilebilir. Öğrencilerin ilgi ve yeteneklerine uygun bir eğitim faaliyetleri düzenlemek ve böylece onları ilgi ve yeteneklerine uygun bir mesleğe yönlendirebilmek için ilgilerinin bilinmesi gerekir.

1.4.4. Akademik Başarı

Gelecekteki başarıyı önceden kestirebilmek, başarısız öğrencilere düzeltici geliştirici çalışmalar yaptırabilmek için öğrencilerin çeşitli akademik alanlarda güçlü ve zayıf yönlerinin bilinmesine ihtiyaç vardır. Bu nedenle öğrencinin geçmiş yıllarda devam ettiği okulların özellikleri; öğretmen, derslik, ders araçları gibi eğitim olanakları ve bunların mevcut okul başarısı ile ilişkileri hakkında ayrıntılı bilgi toplanmalıdır.

1.4.5. Kişilik

Kişilik, öğrencinin, beden yapısı, mizacı, ilgileri, psikolojik ihtiyaçları, yetenekleri, alışkanlıkları, tutumları ve sahip olduğu değerleri ile beraber bir bütünü teşkil eder ve onun çevresine tipik bir uyum biçimini belirler. Öğrencinin kişiliğini teşkil eden çok sayıda özelliğin yerine liderlik, bağımsız davranabilme, duygusal kararlılık, başkaları ile işbirliği yapabilme gibi özellikler yönünden ne durumda olduğunu bilmek, öğrencinin okula uyumunu, öğretmen ve arkadaşlarıyla ilişkilerini anlamamız için gereklidir.

1.4.6. Benlik Tasarımı

Benlik, öğrencinin kendisini nasıl algıladığıdır. İnsan çevresine kendini algılama biçimine göre tepkide bulunur. Kişinin davranışları, onun kendi hakkındaki değerlendirmelerine göre yönelir. Öğrencinin tutum ve davranışlarını, uzun ve kısa vadeli planlarını, hayat hedeflerini anlamak ve değerlendirebilmek için onun kendisi hakkındaki değerlendirmelerini bilmek gerekir.

1.4.7. Çevre

Ailenin ekonomik ve kültürel düzeyi, çocuğun ilgilerini, okula ve eğitime karşı tutumunu, dolayısıyla okuldaki başarısını ve uyumunu etkileyen önemli faktörlerdir. Kardeş sayısı, ilk ve son çocuk olma, tek çocuk olma, çocuğun kişilik gelişimini etkiler. Bu nedenle, çocuğun aile çevresi ile ilgili olarak, hayatının önemli bir kısmını

Yetenekler, öğrencilerin gelecekte başarılı olacakları alanları gösteren önemli ipuçlarıdır.

Öğrencilerin hoşlanarak yaptıkları faaliyetler onların ilgilerine işaret eder.

Akademik başarı eğitimin en temel çıktılarında biridir.

Kişilik, öğrencilerin çevreyle ilişkileri kadar, öğrenme biçimlerini de belirler.

Öğrencilerin kendileri ile ilgili algıları eğitim ve okulla ilgili algılarını doğrudan etkiler.

Çevre, öz saygı, öz güven, öz denetim ve öz yeterlik gibi temel algıların önemli bir kaynağıdır.

nasıl bir çevrede geçirdiği ve halen nasıl bir çevrede yaşamakta olduğu hakkında bilgi edinilmesi gerekir.

2. İYEP'TE GÖREV ALACAK ÖĞRETMENLERE YÖNELİK PSİKOSOSYAL DESTEK ÖNERİLERİ

Değerli Öğretmenim,

Aşağıdaki öneriler, İkokullarda Yetiştirme Programı (İYEP) kapsamında belirlenen öğrencilerin psikososyal destek ihtiyaçlarını tespit etmek amacıyla hazırlanan Psikososyal Destek Öğrenci Bilgi Formundaki maddelere uygun olarak geliştirilmiştir. Bilgi Formundaki maddelere "Hayır" cevabı verirseniz, aşağıda ilgili maddeye göre geliştirilen önerileri dikkate alarak eğitsel çalışmalarınızı düzenleyiniz. Bazı önerilerle ilgili etkinlik yapmanız gerekirse ilgili uzmanlardan imkanlar ölçüsünde destek alabilirsiniz.

Önerileri uygulamaya geçmeden önce, İYEP'e katılan ve katılmayan öğrencileriniz arasındaki ayrışma duygusu olmaması için aşağıdaki bilgilendirme yazısını sınıfta tüm öğrencilerinize okuyabilirsiniz.

"Sevgili öğrenciler, okulumuzda bu dönem matematik ve Türkçe dersleriyle ilgili ek bir program düzenlenecektir. Bu programda hafta içi/ hafta sonu dersleri olacaktır. Bu programda derslere katılacak öğrencilerin sınıfları sizlerle aynıdır. Sadece bazı tamamlanmamış konular için bu programa katılacaklardır. Program sonunda öğrenciler matematik ve Türkçe derslerindeki konularını tamamlamış olacaklardır."

Değerli Öğretmenim, Psikososyal Destek Öğrenci Bilgi Formunun doldurulmasında ortaya çıkan "Hayır" cevaplarına ilişkin yapılabileceklerle ilgili öneriler aşağıda verilmiştir. Eğitsel faaliyetlerinizi bu önerilerden faydalanarak düzenleyebilirsiniz.

Madde 1. Özel eğitim tedbiri gerektirmeyen sınırlılıkları (sürelili tedavi gerektiren durumlar, işitme, görme, dil ve konuşma sınırlılıkları) yoktur. Cevap "hayır" ise öğretmen;

- Öğrencinin yaşadığı sınırlılık ile ilgili bilgi toplar.
- Sınıf içi gerekli tedbirleri alır.
- Öğrencinin yaşadığı sınırlılıkla ilgili akran desteğini sağlamaya yönelik çalışmalar yapar.
- Sınırlılıkla ilgili veliye rehberlik eder.
- Öğrencinin yaşadığı sınırlılığın ilerlemesi halinde sağlık tedbiri konusunda veliyle işbirliği yapar.
- İhtiyaç halinde okul rehberlik servisinden, okul idaresinden ya da il/ilçe Rehberlik ve Araştırma Merkezleri'nden destek alır.

Madde 2. Okula genellikle uykusunu almış olarak gelir. Cevap "hayır" ise öğretmen;

- Uykunun, okul başarısı üzerindeki etkisi ile ilgili öğrenciye ve veliye bilgi verir.
- Öğrenciden ve aileden uyku düzeni hakkında bilgi alır.
- Veliye, öğrencinin günde en az sekiz saat uyuyacak şekilde uyku düzenini ayarlamasını önerir.
- Uyku düzenini bozan sebepleri öğrenip tedbir alması konusunda veli ile görüşür.
- Öğrencinin okula uykusuz gelip gelmediğini takip etmek amacıyla gözlem yapar.
- İhtiyaç halinde okul rehberlik servisinden ya da il/ilçe Rehberlik ve Araştırma Merkezleri'nden destek alır.

Madde 3. Okula genellikle beslenmesini yaparak (kahvaltı yaparak/ yemek yiyerek) gelir. Cevap "hayır" ise öğretmen;

- Beslenmenin, okul başarısı üzerindeki etkisi ile ilgili öğrenci ve veliye bilgi verir.
- Öğrencinin kendisinden ve aileden öğrencinin beslenme düzeni hakkında bilgi alır.
- Öğrencinin yeterli ve sağlıklı beslenmesine engel olan sebepleri öğrenip tedbir alması konusunda veli ile görüşür.
- Öğrencinin okul yaşantısı için asgari beslenme miktarı (yemek öğünleri) hakkında veli ile düzenleme yapar.
- Öğrencinin okula beslenmesini yaparak gelip gelmediğini takip etmek amacıyla gözlem yapar.
- Yeteri kadar beslenme imkanı olmayan öğrencilerin ilgili yardım kuruluşlarına başvurmaları konusunda rehberlik eder.
- İhtiyaç halinde okul rehberlik servisinden ya da il/ilçe Rehberlik ve Araştırma Merkezleri'nden destek alır.

Madde 4. Okula düzenli devam eder. Cevap "hayır" ise öğretmen;

- Etkinlikleri öğrencilerin okula devamını sağlayacak şekilde ilgi çekici hale getirir.
- Okula devam etmenin önemi konusunda öğrenciye ve veliye bilgi verilir.
- Öğrencinin okula devamsızlığının nedenlerini araştırır.
- Okula devamsızlık nedenlerini ortadan kaldırmaya yönelik veli ile işbirliği yapar.
- Öğrencilerin okula devamını sağlama konusunda söz sahibi kişi ve kurumlarla işbirliği yapar.
- İhtiyaç halinde okul rehberlik servisinden ya da il/ilçe Rehberlik ve Araştırma Merkezleri'nden destek alır.

Madde 5. Okula karşı tutumu olumludur. Cevap "hayır" ise öğretmen;

- Öğrenciye karşı olan tutumunu gözden geçirir.
- Öğrencinin okula karşı olumsuz tutumunun nedenlerini araştırır.
- Olumsuz tutumun nedenlerini ortadan kaldırmaya dönük gerekli tedbirleri alır.
- Öğrenciyi akranları ile sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlere yönlendirerek okulun değerini artırır.
- Ders etkinliklerini öğrencilerin ilgi, istek ve yeteneklerini dikkate alarak düzenler.
- Başarı duygusunu hissettirecek fırsatlar sunar.
- Öğrenme ortamlarında sıklıkla olumlu pekiştiricileri kullanır.
- İhtiyaç halinde okul rehberlik servisinden ya da il/ilçe Rehberlik ve Araştırma Merkezleri'nden destek alır.

Madde 6. Okul yaşantısına uyum sağlar. Cevap "hayır" ise öğretmen;

- Öğrencileriyle yakından ilgilenir.
- Okul kurallarını benimsemesi için öğrenciye yardım eder.
- Öğrenciye aidiyet duygusunu geliştirebilecek sorumluluklar verir.
- Öğrencinin okula gelmesine engel olan özel durumları ile yakından ilgilenir.
- Öğrencinin okula uyumunu sağlamak amacıyla aileyle işbirliği yapar.
- İhtiyaç halinde okul rehberlik servisinden ya da il/ilçe Rehberlik ve Araştırma Merkezleri'nden destek alır.

Madde 7. Değişikliklere (sınıf, okul ve yeni bir yerleşim yeri) uyum sağlar.Cevap "hayır" ise öğretmen;

- Öğrencinin geçmiş zamanlardaki sınıf, okul ve yerleşim yeri ile ilgili değişiklikleri tespit eder.
- Öğrencinin yeni katıldığı ortamda yaşadığı uyum sorunlarını tespit eder.
- Okul idaresi ve rehberlik servisi ile işbirliği yaparak öğrencinin yaşadığı uyum sorununun niteliğine göre etkili çözüm önerileri geliştirir.
- Kültürel ortamla ilgili değişiklik durumunda öğrencilere kültürler arasındaki benzerlikler ve farklılıklar ile ilgili farkındalık kazandıracak sınıf içi etkinlikler yapar.
- Öğrencinin uyumunu kolaylaştırmak için aile ile iş birliği yapar
- Öğrencinin sınıf içi uyumunu güçlendirmeye dönük akran desteği sağlar.

- Yeni ortamın özellikleri hakkında bilgi verir.
- İhtiyaç halinde okul rehberlik servisinden ya da il/ilçe Rehberlik ve Araştırma Merkezleri'nden destek alır.

Madde 8. Ders araç ve gereçlerini düzenli getirir. Cevap "hayır" ise öğretmen;

- Ders araç ve gereçlerinin düzenli bir şekilde okula getirilmesinin ders başarısı üzerindeki etkisi konusunda öğrenci ve veliye bilgi verir.
- Ders araç ve gereçlerini düzenli olarak okula getirmesini ister ve getirip getirmediğini takip eder.
- Öğrencinin ders araç-gereçlerini kontrol eder ve eksikleri belirler.
- Eksik ders araç gereçlerinin temini konusunda veliyi bilgilendirir.
- İhtiyaç halinde, öğrenciye ders araç ve gereç temin edilmesi ile ilgili olarak okul idaresi ile işbirliği yapar.
- İhtiyaç halinde okul rehberlik servisinden ya da il/ilçe Rehberlik ve Araştırma Merkezleri'nden destek alır.

Madde 9. Derste yapılan etkinliklere istekli katılır. Cevap "hayır" ise öğretmen;

- Öğrencinin küçük başarılarını takdir ederek başarı duygusunu yaşamasını sağlar.
- Öğrencide başarı duygusunu arttırıcı basit etkinliklere yer verir.
- Derslerde yaparak ve yaşayarak öğrenmeye dönük etkinliklere ağırlık verir.
- Ders etkinliklerini fiziksel aktiviteler ile ilişkilendirerek gerçekleştirir.
- Ders motivasyonunu arttırmak için "aferin, güzel" gibi sözel pekiştirmeçer verir.
- Olumlu söz ve sembollerin olduğu çıkartmalar verir.
- Derste yapılan etkinliklere uygun sorumluluklar verir.
- Öğrencinin derslere olumlu tutum geliştirmesi için mizahı (olumlamayı) kullanılır.
- İhtiyaç halinde okul rehberlik servisinden ya da il/ilçe Rehberlik ve Araştırma Merkezleri'nden destek alır.

Madde 10. Ders süresince dikkatini sürdürür. Cevap "hayır" ise öğretmen;

- Ders konularını uyarıcı değereerlerini arttırmaya dönük çalışmalar (görsel, işitsel ve kinestetik) yapar.

- Ders konularını mümkün olduğunca sade bir dil kullanarak anlatır.
- Matematik ve Türkçe derslerinde konuları somutlaştırıp modellerle görselleştirmeye önem verir.
- Derste öğrencilerin dikkatlerini toplamak amacı ile ders içinde uygun bir süre ile ara verir. Ders içi aralarda uygun bir etkinlik (gece-gündüz, deve-cüce, şarkı söyleme vs.) yapar.
- İhtiyaç halinde okul rehberlik servisinden ya da il/ilçe Rehberlik ve Araştırma Merkezleri'nden destek alır.

Madde 11. Zamanı etkili ve verimli kullanır. Cevap "hayır" ise öğretmen;

- Öğrencinin ders ve ders dışı çalışmalarını öncelik sırasına göre düzenlemesine yardımcı olur.
- Öğrenciyle birlikte günlük faaliyetlerini düzenleyen bir program hazırlar.
- Beslenme, oyun ve dinlenmeye yeteri kadar zaman ayırma konusunda veli ile işbirliği yapar.
- Ders ve ders dışı etkinliklere zamanında katılma konusunda öğrenciyi teşvik eder.
- Serbest zamanlarını kaliteli geçirecek şekilde ders dışı etkinliklere yönlendirir.
- İhtiyaç halinde okul rehberlik servisinden ya da il/ilçe Rehberlik ve Araştırma Merkezleri'nden destek alır.

Madde 12. Düzenli olarak derslerini tekrar eder. Cevap "hayır" ise öğretmen;

- Öğrenci ve veliye öğrendiği konuları tekrar etmesinin önemi hakkında bilgi verir.
- Evde öğrenciye derslerinde yardım etmesi konusunda veliye öneride bulunur, yol gösterir ve veliyle işbirliği yapar.
- Öğrencinin evde ders tekrarı yapması konusunda veliden uygun ortamı sağlamasını ister.
- Öğrencinin ders tekrarı için yeterli zaman ayırması konusunda veliden önlem almasını ister.
- Öğrencinin evde ders tekrarı yaptığını kontrol etmesi konusunda veliye öneride bulunur.
- Ders tekrarlarını ödüllendirme konusunda veli ile işbirliği yapar.
- İhtiyaç halinde okul rehberlik servisinden ya da il/ilçe Rehberlik ve Araştırma Merkezleri'nden destek alır.

Madde 13. Teknolojik araçları, (telefon, tablet, bilgisayar gibi) akademik ve sosyal hayattaki başarısını düşürmeyecek şekilde kullanır. Cevap "hayır" ise öğretmen;

- Teknolojik araçların kullanım amaçları ile ilgili ayrı ayrı bilgi verir.

- Teknolojik araçların olumlu yönlerini ayırt edip kullanma konusunda öğrenciye ve veliye rehberlik eder.
- Teknolojik araçların hayatımızdaki kolaylaştırıcı etkileri üzerine öğrenciyle paylaşımında bulunur.
- Teknolojik araçları belli bir aralıkla kullanma konusunda öğrenci ile beraber zaman planlaması hazırlar.
- Teknolojik araçların aşırı ve düzensiz kullanılmasının oluşturacağı olumsuz durumlar konusunda öğrencileri ve velileri bilgilendirir.
- Teknolojik araçların öğrencilerin zamanı etkili ve verimli kullanmasını engellememesine yönelik önlemler alır. Bunun için öğrencileri belli zaman aralıklarında özellikle sosyal, sanatsal, kültürel ve sportif faaliyetlere yönlendirir.
- İhtiyaç halinde okul rehberlik servisinden ya da il/ilçe Rehberlik ve Araştırma Merkezleri'nden destek alır.

Madde 14. Temel duygularını (mutluluk, korku, öfke, üzüntü)doğru bir şekilde ifade eder. Cevap "hayır" ise öğretmen;

- Öğrencilerin temel duygularını tanımalarına dönük drama temelli etkinlikler yapar.
- Çocuğun sınıf içerisinde karşılaşacağı olay ve durumlara karşı nasıl tepki vereceği konusunda bilgilendirme yapar.
- Her bir temel duygu durumunun hangi nedenlere bağlı olarak ortaya çıkabileceği ile ilgili öğrencilerle konuşur.
- Öğrencilere temel duygularını uygun bir şekilde ifade etme becerileri kazandırır.
- Aileye çocuğun temel duygularını ifade edebilmesi konusunda rehberlik eder.
- İhtiyaç halinde okul rehberlik servisinden ya da il/ilçe Rehberlik ve Araştırma Merkezleri'nden destek alır.

Madde 15. Güçlü yanlarını tanıır. Cevap "hayır" ise öğretmen;

- Öğrencinin güçlü yanlarını tespit eder.
- Öğrencinin güçlü yanlarını keşfetmesine yönelik çalışmalar yapar.
- Öğrencinin kendini olduğu gibi sevmesi ve kabul etmesi için gerekli etkinlikleri (bireysel ve grup etkinlikleri) düzenler.
- Okul içi yapılan sosyal faaliyetlerde görev almaya teşvik eder.
- Veli ile iş birliği yaparak öğrencinin güçlü yanlarını geliştirmeye ilişkin okul dışı etkinliklere yönlendirir.

- İhtiyaç halinde okul rehberlik servisinden ya da il/ilçe Rehberlik ve Araştırma Merkezleri'nden destek alır.

Madde 16. Topluluk önünde rahatlıkla konuşur. Cevap "hayır" ise öğretmen;

- Öğrencinin bildiği konularla ilgili konuşmasını sağlar.
- Öğrenciye belli aralıklarla söz hakkı verir.
- Öğrenciyi soru sormaya teşvik eder.
- Öğrenciyi konuşmaya dayalı grup etkinliklerine dahil eder.
- Belirli gün ve haftalarda yapılan okul kutlamalarında öğrenciye şiir veya metin okuma, şarkı söyleme, tiyatro gösterisinde rol alma gibi özel görevler verir.
- Öğrenci konuşurken onun sözünü kesmemeye özen gösterir.
- Öğrencinin topluluk önündeki konuşma çabalarına olumlu pekiştireçler vererek destekler.
- İhtiyaç halinde okul rehberlik servisinden ya da il/ilçe Rehberlik ve Araştırma Merkezleri'nden destek alır.

Madde 17. Arkadaşlık ilişkilerinde uyumludur. Cevap "hayır" ise öğretmen;

- Öğrencinin özel roller ve sorumluluklar alacağı grup etkinliklerine katılmasını teşvik eder.
- Öğrenciyi özellikle kurallı oyunlar oynama konusunda yönlendirir.
- Arkadaşları ile yaşadığı iletişim sorunları üzerine öğrenci ile konuşur.
- Arkadaşları ile yaşadığı uyum sorunlarını aşamadığı durumlarda öğrencinin kimlerden yardım isteyeceği konusunda bilgilendirir.
- Arkadaşlarına karşı zarar verici davranışlardan kaçınması konusunda öğrenciyi yönlendirir.
- Arkadaşlarının düşünce ve duygularına farkındalık geliştireceği etkinliklere katılmasına öğrenciyi teşvik eder.
- Öğrencinin arkadaşlık ilişkilerini geliştirmesi konusunda aile ile işbirliği yapar.
- İhtiyaç halinde okul rehberlik servisinden ya da il/ilçe Rehberlik ve Araştırma Merkezleri'nden destek alır.

Madde 18. Akran zorbalığı yaşadığında neler yapması gerektiğini bilir. Cevap "hayır" ise öğretmen;

- Akran zorbalığının ne olduğu hakkında öğrenci ve velilere bilgi verir.

- Akran zorbalığı ile ilgili görsel ve işitsel materyalleri inceleyerek bu konuda bilinçlenme çalışmaları yapar
- Öğrenciye “hayır diyebilme” becerisi kazandırma konusunda çalışmalar yapar.
- Akran zorbalığına maruz kaldığında ilk nereye ve kime başvuracağı konusunda öğrenciyi bilgilendirir.
- Akran zorbalığına maruz kalma kadar maruz bırakmanın da olumsuz sonuçları üzerinde öğrenciye duyarlılık kazandırır. Bunun için drama, rol oynama gibi tekniklerden yararlanır.
- İhtiyaç halinde okul rehberlik servisinden ya da il/ilçe Rehberlik ve Araştırma Merkezleri’nden destek alır.

Madde 19. Kendi ailesinin diğer ailelerden farklı sosyo-kültürel ve ekonomik özelliklere sahip olduğunu bilir. Cevap “hayır” ise öğretmen;

- Öğrencilerin kültürel farklılıklara karşı duyarlılıklarını artırmaya dönük her ailenin farklı sosyo-kültürel ve ekonomik durumunun olduğuyla ilgili sınıfın tümüne karşı çeşitli bilgilendirmeler yapar.
- Öğrenci ailesinin özgeçmişi hakkında (zorunlu göç, kaza, sosyal ve doğal felaketler vs.) sağlıklı bilgi almak için detaylı inceleme yapar.
- Öğrenci ailesinin kendine özgü sosyo-kültürel ve ekonomik özelliklerini tanımaya dönük ev ziyaretleri yapar.
- Öğrenci ailesinin sosyo-kültürel ve ekonomik durumu ile ilgili gözlem ve değerlendirme yapar.
- Ailenin gerçek durumu ile öğrencinin verdiği bilgileri karşılaştırarak öğrencinin ailesini kabul etme durumunu değerlendirir.
- İhtiyaç halinde okul rehberlik servisinden ya da il/ilçe Rehberlik ve Araştırma Merkezleri’nden destek alır.

Madde 20. Ders başarısını olumsuz etkileyen herhangi bir aile içi özel sorunu yoktur. Cevap “hayır” ise öğretmen;

- Öğretmen öğrenci ve veli ile görüşme yaparak özel durumun ayrıntıları (süreğen hastalık raporları, tedbir kararları vs) hakkında bilgi alır.
- Öğrencinin karşılaşma ihtimali olan terör, göç, boşanma, süreğen hastalıklar, anne ya da babanın hükümlü olması, ihmal, çocuk işçiliği gibi olumsuz durumların akademik başarıya etkisi konusunda öğrenci ve velilere bilgilendirme yapar.
- Öğrencilerin aile içi olumsuz durumlarda okul içinde yardım alabilecekleri kişiler hakkında öğrenci ve veliye bilgi verir.

- Aile içi olumsuz durumların travmatik (yıkıcı ve yıpratıcı) etkilerine karşı öğrencilerin psikolojik dayanıklılıklarını (yılmazlık) artırıcı etkinlikler düzenler. Bununla ilgili özellikle akran desteğine dayalı oyunlar ve sosyal etkinliklerden yararlanır.
- Öğrencilerin uzmanlık gerektiren sorun alanları ile ilgili gerekli yönlendirmeyi yapar. Bununla ilgili okul rehberlik servisi, psikolog, sosyal çalışmacı ve gerekirse psikiyatr desteğine başvurması konusunda öğrenci ve velilere rehberlik eder.
- İhtiyaç halinde okul rehberlik servisinden ya da il/ilçe Rehberlik ve Araştırma Merkezleri'nden destek alır.

Öğrencilerin uzmanlık gerektiren sorun alanları ile ilgili gerekli yönlendirmeyi yapar. Bununla ilgili okul rehberlik servisi, psikolog, sosyal çalışmacı ve gerekirse psikiyatr desteğine başvurması konusunda öğrenci ve velilere rehberlik eder.

KAYNAKÇA

Çalışkan, M. (2009). Bireyi Tanıma Teknikleri. S. Akbaba & A. Bilgin (Ed.), Rehberlik. İstanbul: Lisans.

Keleşoğlu, M. (1994). Psikolojik Danışma ve Rehberlik. Ankara: Özerler Matbaası.

Keleşoğlu, M. (1994). age.

Köksalan, B. (2008). Bireyi Tanıma Teknikleri. M. Güven (Ed.), Psikolojik Danışma ve Rehberlik. Ankara: Anı.

Köksalan, B. (2008). age.

Özgüven, İ.E. (1998). Bireyi Tanıma Teknikleri. Ankara: PDREM.

Özgüven, İ.E. (1998). a.g.e.

Yeşilyaprak, B. (2003). Eğitimde Rehberlik Hizmetleri. Ankara: Nobel.

Yeşilyaprak, B. (2003).age.

Yıldırım, İ. (2008). Bireyi Tanıma Teknikleri. G.Can (Ed.), Psikolojik Danışma ve Rehberlik. Ankara: Pegem Akademi.

Yıldırım, İ. (2008). age.

İLKOKULLARDA YETİŞTİRME PROGRAMI (İYEP) PSİKOSOSYAL DESTEK ÖĞRENCİ BİLGİ FORMU (İLK UYGULAMA)

Değerli Öğretmenim,

Bu bilgi formu; İlkokullarda Yetiştirme Programı (İYEP) kapsamında belirlenen öğrencilerin psikososyal destek ihtiyaçlarını tespit etmek amacıyla hazırlanmıştır. Formdaki ifadeleri dikkatli bir şekilde okuyunuz. Öğrenci ile ilgili bilgi ve yorumlarınızı dikkate alarak doldurunuz. Eğer öğrenci hakkında bu bilgi formunu dolduracak düzeyde bilgiye sahip değilseniz, iki haftalık süre içinde bilgi formundaki maddeleri dikkate alarak öğrenciler hakkında bilgi toplayınız ve süre sonunda bu formu doldurunuz.

Bu bilgi formu neticesinde ihtiyaçlarını belirlediğiniz öğrencinize destek olmak amacıyla yol gösterici öneriler "İlkokullarda Yetiştirme Programı (İYEP) Psikososyal Destek Rehberi" kitabında bulunmaktadır. Bu öneriler doğrultusunda uygulamaları gerçekleştiriniz.

İlgi ve desteğiniz için teşekkür ederiz.

No	Madde	Evet	Hayır
1	Özel eğitim tedbiri gerektirmeyen sınırlılıklar (sürekli tedavi gerektiren durumlar, işitme, görme, dil ve konuşma sınırlılıkları) yoktur.		
2	Okula uykusunu almış olarak gelir.		
3	Okula beslenmesini yaparak gelir.		
4	Okula düzenli devam eder.		
5	Okula karşı tutumu olumludur.		
6	Okul yaşantısına uyum sağlar.		
7	Değişikliklere (sınıf, okul ve yeni bir yerleşim yeri) uyum sağlar.		
8	Ders araç ve gereçlerini düzenli getirir.		
9	Derste yapılan etkinliklere istekli katılır.		
10	Ders süresince dikkatini sürdürür.		
11	Zamanı etkili ve verimli kullanır.		
12	Düzenli olarak derslerini tekrar eder.		
13	Teknolojik araçların (telefon, tablet, bilgisayar gibi) akademik ve sosyal hayattaki başarısını düşürmeyecek şekilde kullanır.		
14	Temel duygularını (mutluluk, korku, öfke, üzüntü) doğru bir şekilde ifade eder.		
15	Güçlü yanlarını tanıır.		
16	Topluluk önünde rahatlıkla konuşur.		
17	Arkadaşlık ilişkilerinde uyumludur.		
18	Akran zorbalığı yaşadığında neler yapması gerektiğini bilir.		
19	Kendi ailesinin diğer ailelerden farklı sosyo- kültürel ve ekonomik özelliklere sahip olduğunu bilir.		
20	Ders başarısını olumsuz etkileyen aile içi özel bir durumu yoktur.		

Ek-2

İLKOKULLARDA YETİŞTİRME PROGRAMI (İYEP) PSİKOSOSYAL DESTEK ÖĞRENCİ BİLGİ FORMU (SON UYGULAMA)

Değerli Öğretmenim,

Bu bilgi formu; İlkokullarda Yetiştirme Programı (İYEP) kapsamında belirlenen öğrencilerin psikososyal destek ihtiyaçlarını tespit etmek amacıyla hazırlanmıştır. Formdaki ifadeleri dikkatli bir şekilde okuyunuz. Öğrenci ile ilgili bilgi ve yorumlarınızı dikkate alarak doldurunuz. Eğer öğrenci hakkında bu bilgi formunu dolduracak düzeyde bilgiye sahip değilseniz, iki haftalık süre içinde bilgi formundaki maddeleri dikkate alarak öğrenciler hakkında bilgi toplayınız ve süre sonunda bu formu doldurunuz.

Bu bilgi formu neticesinde ihtiyaçlarını belirlediğiniz öğrencinize destek olmak amacıyla yol gösterici öneriler "İlkokullarda Yetiştirme Programı (İYEP) Psikososyal Destek Rehberi" kitabında bulunmaktadır. Bu öneriler doğrultusunda uygulamaları gerçekleştiriniz.

İlgi ve desteğiniz için teşekkür ederiz.

No	Madde	Evet	Hayır
1	Özel eğitim tedbiri gerektirmeyen sınırlılıklar (sürekli tedavi gerektiren durumlar, işitme, görme, dil ve konuşma sınırlılıkları) yoktur.		
2	Okula uykusunu almış olarak gelir.		
3	Okula beslenmesini yaparak gelir.		
4	Okula düzenli devam eder.		
5	Okula karşı tutumu olumludur.		
6	Okul yaşantısına uyum sağlar.		
7	Değişikliklere (sınıf, okul ve yeni bir yerleşim yeri) uyum sağlar.		
8	Ders araç ve gereçlerini düzenli getirir.		
9	Derste yapılan etkinliklere istekli katılır.		
10	Ders süresince dikkatini sürdürür.		
11	Zamanı etkili ve verimli kullanır.		
12	Düzenli olarak derslerini tekrar eder.		
13	Teknolojik araçların (telefon, tablet, bilgisayar gibi) akademik ve sosyal hayattaki başarısını düşürmeyecek şekilde kullanır.		
14	Temel duygularını (mutluluk, korku, öfke, üzüntü) doğru bir şekilde ifade eder.		
15	Güçlü yanlarını tanır.		
16	Topluluk önünde rahatlıkla konuşur.		
17	Arkadaşlık ilişkilerinde uyumludur.		
18	Akran zorbalığı yaşadığında neler yapması gerektiğini bilir.		
19	Kendi ailesinin diğer ailelerden farklı sosyo- kültürel ve ekonomik özelliklere sahip olduğunu bilir.		
20	Ders başarısını olumsuz etkileyen aile içi özel bir durumu yoktur.		